

Koncepce rodinné politiky města Brna

Zpracoval Poradní sbor Rady města Brna pro rodinu

a Odbor zdraví Magistrátu města Brna

2008

Obsah

I. PREAMBULE	3
II. OBECNÁ ČÁST	3
III. POPIS SITUACE	4
IV. OBLASTI RODINNÉ POLITIKY	6
Oblast podpory 1: Komunikace s rodinami	6
Oblast podpory 2: Služby pro rodiny	6
2.1. Služby péče o děti	6
2.2. Služby zaměřené na podporu funkce a soudržnosti rodiny	7
Oblast podpory 3: Slučitelnost rodiny a zaměstnání	8
Oblast podpory 4: Městský prostor přátelský rodinám	9
4.1. Bezbariérová přístupnost města	9
4.2. Bezpečnost dopravy	10
4.3. Úřady a další městské služby vstřícné k rodinám	10
4.4. Veřejné prostory pro rodiče s dětmi, prostor pro volnočasové aktivity dětí a mládeže	10
Oblast podpory 5: Monitoring situace rodin v Brně	11
Oblast podpory 6: Spolupráce a výměna zkušeností mezi městem Brnem a jinými městy v oblasti podpory rodiny	11
Oblast podpory 7: Finanční podpora	12
Oblast podpory 8: Přímá podpora rodin	12
Oblast podpory 9: Institucionální, personální a koncepční zajištění rodinné politiky	13

Koncepce rodinné politiky města Brna

I. Preambule

Koncepce rodinné politiky vychází ze základních východisek, která byla schválena Zastupitelstvem města Brna na jeho Z5/015. zasedání dne 27. května 2008.

Schválený materiál byl uveden preambulí, kterou lze beze změn převzít i pro tuto koncepci, protože vyjadřuje základní postoj, který představitelé města Brna k problematice podpory rodiny zaujali.

Úspěšný rozvoj města Brna předpokládá nejen politická rozhodnutí související s jeho každodenním životem, ale i vytváření předpokladů pro jeho prosperitu v blízké i vzdálenější budoucnosti. Ukazuje se stále zřetelněji, že spokojenost a společenská angažovanost občanů úzce souvisí s jejich soukromým životem. Současná společnost klade na občany ve všech věkových obdobích stále vyšší nároky a tím jejich soukromý život výrazně ovlivňuje. Je proto nezbytné, aby stejná společnost vytvářela i nástroje, které budou soukromý život občanů podporovat a usnadňovat.

Snad pro každého je nejžádanějším zdrojem životní stability a emoční rovnováhy dobrá rodina. Tato oprávněná touha není pro mnohé reálně naplňována, což je částečně způsobováno i složitostí podmínek života rodin. Podmínky života rodin lze zlepšovat a orgány města chtějí tomuto úkolu věnovat trvalou pozornost.

II. Obecná část

Koncepce rodinné politiky města Brna navazuje na dokument „Národní koncepce rodinné politiky“, který byl přijat v listopadu 2006 vládou ČR. Tento dokument mimo jiné předpokládá, že koncepce rodinné politiky budou vytvořeny i na úrovni obcí. Je velmi důležité si uvědomit, že rodina má v různých životních fázích svých členů různé potřeby, počínaje přípravou na založení rodiny přes období budování rodinného zázemí, výchovu dětí až po péči o členy rodiny ve stáří. Na tyto potřeby je možné i z úrovně obce reagovat soustavou opatření, která by měla být vyvážená a promyšlená.

Cílem rodinné politiky města Brna je věnovat soustavnou pozornost životním podmínkám rodin a činit vhodná opatření tak, aby byla posilována autonomie rodin a umožňováno jejich svobodné rozhodování při uskutečňování životních plánů. Jde o plány a představy rodin v oblasti vztahového života, velikosti rodiny, výchovy dětí a v oblasti harmonizace nároků zaměstnání a rodiny. K tomuto cíli vede cesta posilování pro-rodinného klimatu ve společnosti, v jehož rámci je snadněji dosažitelný politický konsenzus k realizaci jednotlivých opatření ve prospěch rodin. Důležitou součástí snahy o vytvoření pro-rodinného klimatu ve společnosti je zdůrazňování hodnoty stabilní a prosperující rodiny pro plnohodnotné osobnostní zrání jednotlivce, ale i faktická nenahraditelnost rodiny pro udržitelný rozvoj společnosti. Rodina je nejúspěšnějším garantem mezigeneračního předávání hodnot, na kterých svobodná a demokratická společnost spočívá. Tento vysoký cíl rodinné politiky je relativně dostupný, protože drtivá většina mladých lidí si podle sociologických výzkumů podobné hodnoty promítá do své vztahové a reprodukční budoucnosti.

Téma rodiny je horizontálním tématem, které bude zapracováno do dokumentu Strategie pro Brno. Znamená to, že prostupuje všechny priority strategie a je sjednocujícím prvkem pro strategické úvahy rozvoje města Brna. Při zpracovávání všech strategických cílů i následných opatření bude vždy přihlíženo k dopadu na rodinu.

Prováděcím dokumentem Koncepce rodinné politiky města Brna budou Akční plány, které budou podrobně určovat jednotlivé kroky a postupy a indikátory plnění koncepce včetně jejich načasování.

III. Popis situace

Základní charakteristika města Brna

Město Brno je druhým největším městem České republiky, je přirozeným centrem Jižní Moravy, svým významem překračuje hranice Jihomoravského kraje a zasahuje i do kraje Vysočina a částečně do krajů Zlínského a Olomouckého. V rámci kraje je největším centrem dojíždění za prací, službami a kulturou. Dobré dopravní spojení silniční, vlakovou a rozvíjející se leteckou dopravou z něho činí místo s celkově dobrou dopravní dostupností. Pozitivní roli hraje geografická poloha města, turisticky atraktivní okolí i rekreační možnosti v těsné návaznosti na vlastní městskou aglomeraci.

Město Brno, dříve významné průmyslové centrum, je nyní místem, kde je výrazně zastoupena terciární sféra, v níž nachází zaměstnání i velká skupina dojíždějících. Město Brno se profiluje jako město vysokého školství a vědy a centrum soudnictví. Tím se stává atraktivním místem pro mladou generaci, která sem přichází i ze vzdálených oblastí republiky.

Přes tuto dobrou výchozí pozici není vývoj v městě Brně z pohledu demografického příliš příznivý. Demografický vývoj v městě Brně, je charakterizován dlouhodobým úbytkem obyvatel (mezi roky 1997 a 2006 došlo ke snížení počtu obyvatel o více než 20 tisíc) a zvyšujícím se podílem občanů starších 65 let (v roce 1997 tvořili tyto občané 15,3% obyvatelstva, v roce 2006 16,6% obyvatelstva). Přes zvýšenou porodnost v posledních letech (2007-2008) se nepředpokládá výrazná změna poměru ekonomicky aktivního a neaktivního obyvatelstva. Demografické trendy do roku 2050 jsou zpracovány jen do úrovně celorepublikové a předpokládají mírný nárůst průměrného počtu dětí na jednu ženu (v roce 2030 a 2050 = 1,5 v roce 2005 = 1,2 dítěte). V roce 2030 by měli občané od 60 do 79 let tvořit 23% a v roce 2050 dokonce 29% obyvatel. U města Brna, které má po Praze nejvyšší poměr obyvatel starších 65 let v republice je značně pravděpodobné, že tento trend bude odpovídat.

Populační vývoj souvisí především s chováním mladé generace – v městě Brně, obdobně jako v jiných velkých městech se projevuje typické chování – odkládání sňatku a rození dětí do pozdějšího věku, snížení počtu dětí v rodinách, zvyšování počtu dětí narozených mimo manželství a zvyšování počtu svobodných a samostatně žijících osob.

Příčiny této změny souvisí u velké části mladých lidí s náročností a délkou současného vzdělání, snahou zahájit včas profesní kariéru, získat zahraniční zkušenosti, či zabezpečit v předstihu ekonomicky sebe i budoucí rodinu. Prodlužuje se doba závislosti na rodičích. Ve svém okolí vidí mladí lidé též velké množství havárií vztahů i rodin, což stupňuje jejich nejistotu v rozhodování se pro trvalý vztah a rodinu. Váhání a odkládání rozhodnutí postupně zasahuje více mladé ženy a vede často k částečné nebo úplné, svým způsobem nezvolené a vynucené, rezignaci na původní rodinné a rodičovské plány. Tento problém nemá charakter sociální marginalizace, týká se velké části příslušné věkové skupiny. Jeho řešení tedy nespadá do oblasti tradičního pojetí sociálních problémů, žádá si specifický a kompetentní přístup. Jeho výrazem jsou i následující opatření této koncepce rodinné politiky.

Migrační bilance (rozdíl počtu vystěhovalých a přistěhovalých) je v městě Brně dlouhodobě záporná, v roce 2007 se poprvé migrační bilance dostala do kladných hodnot, ovšem nelze hovořit o trendu. Na negativní migrační bilanci se nejvýrazněji podílí stěhování právě mladých rodin do bezprostředního okolí města Brna – proces suburbanizace je rovněž jedním z typických problémů velkých měst.

Problém spočívá v tom, že mladí, kteří do města přicházejí studovat nebo za pracovními příležitostmi, zde ne vždy zůstávají, bydlí a zakládají rodinu. Příčin je celá řada, nepochybně se na této skutečnosti podílí také problematika bytů, bytového fondu obecně, výše nájemného v nájemných domech a nedostatek tzv. startovacích bytů. Řada mladých využívá hypotéky spíše k vybudování vlastního rodinného domu v lokalitě v těsné blízkosti města, než ke koupi bytu ve městě. Zde hraje roli nejen nabídka bytů, ale také prostředí, v němž jsou byty nabízeny - začíná hrát významnou roli umístění bytu na „dobré adrese“.

Stárnutí populace vede ke zvýšeným nárokům na systém zdravotnických a sociálních služeb. V Brně je vysoká koncentrace zdravotnických služeb od základní péče na úrovni praktických lékařů až po vysoce specializovanou péči ve fakultních nemocnicích a specializovaných ústavech. Přes výše uvedené skutečnosti se projevuje nedostatek zdravotnických služeb, a to zvláště v oblasti tzv. následné péče (léčebny dlouhodobě nemocných, paliativní péče). Sociální služby jsou v rámci města Brna provozovány jak z úrovně města, tak městských částí. Významnou úlohu hrají nestátní neziskové organizace, které zajišťují značné procento terénních služeb. Díky stárnutí populace se zvyšuje poptávka po sociálních službách všech typů, zvláště po službách terénních. Rozsah ale hlavně struktura sociálních služeb v městě Brně není optimální.

Tato stručná charakteristika si neklade za cíl popsat všechny aspekty, které mají vliv na život obyvatel města Brna. Analýza jednotlivých oblastí (mimo jiné i bydlení, školství, sport, kultura, životní prostředí) je velmi podrobně zpracována v dokumentu, na který koncepce rodinné politiky města Brna úzce navazuje. Tímto dokumentem je **Strategie města Brna**.

V přijatém dokumentu Strategie města Brna je stanoven následující globální cíl: Brno chce být městem s pozitivní image, místní ekonomickou základnou zaručující jeho konkurenceschopnost v evropském prostoru, s dobrou dopravní dostupností, kvalitními podmínkami pro život obyvatel a zdravým životním prostředím a také centrem inteligence, výzkumu a inovací. Brno chce být lepší.

Aby mohlo město Brno naplňovat své strategické cíle, mezi něž patří také kvalitní podmínky pro život obyvatel, spolu s řešením nepříznivého demografického vývoje, začali se jeho představitelé již v roce 2006 zabývat otázkou, co je třeba udělat pro to, aby se počet stálých obyvatel nesnižoval, mladí lidé zde zůstávali, zakládali rodiny a vychovávali děti a zároveň aby fungovala mezigenerační solidarita tak, aby i senioři cítili zájem rodinného společenství. Zahraniční i české zkušenosti jasně ukázaly, že pro rozvoj společnosti je nesmírně důležitá rodina. Proto se také představitelé města Brna rozhodli podporovat rodinu a vytvořit systém opatření k této podpoře. Již v rámci Komunitního plánu sociálních služeb do roku 2009 byla stanovena řada opatření k podpoře rodiny s dětmi, zároveň se ale potvrdil zájem ze strany rodičů, aby podpora rodin měla širší rozměr než pouze sociální pomoc rodinám v obtížných situacích.

Podpora rodiny byla vyslovena v Deklaraci na podporu rodiny, která byla schválena Radou města Brna v roce 2007. Podpora rodiny je rovněž součástí Programového prohlášení Rady města Brna. Jako poradní orgán byl zřízen Poradní sbor Rady města Brna pro rodinu¹ a na Odboru zdraví MMB bylo zřízeno místo referenta pro rodinu. Město Brno se stalo členem Evropské sítě Cities for Children, kde pracuje v sekci „soulad rodinného a pracovního života“. V květnu roku 2008 byla Zastupitelstvem města Brna schválena „Základní východiska koncepce rodinné politiky města Brna“, z nichž vychází předkládaná koncepce rodinné politiky.

---

¹ Statut Poradního sboru Rady města Brna pro rodinu je popsán v kapitole IV. Oblasti rodinné politiky, konkrétně oblast podpory 9: Institucionální, personální a koncepční zajištění rodinné politiky.

IV. Oblasti rodinné politiky

Oblast podpory 1: Komunikace s rodinami

Cíl: Zlepšení komunikace mezi rodinami a aktéry rodinné politiky v městě Brně, zvýšení informovanosti rodin o pro-rodinných aktivitách a jejich aktivizace.

Opatření 1.1: Informování veřejnosti o všech oblastech rodinné politiky: legislativa a její změny, služby pro rodiny, dotace v oblasti podpory rodin, přímá podpora rodin v městě Brně, slučitelnost rodiny a zaměstnání.

Způsob realizace opatření:

- Zřízení webové stránky obsahující základní informace o rodinné politice města Brna, přehledné rubriky s odkazy na jednotlivé služby, přehledy plánovaných akcí a další důležité informace pro rodiny.
- Informování veřejnosti prostřednictvím lokálních médií.
- Zřízení informačního centra pro rodinu.

Opatření 1.2: Vytvoření možnosti interaktivní komunikace s veřejností a podpora aktivního přístupu veřejnosti k pro-rodinným opatřením ve městě Brně.

Způsob realizace opatření:

- Vytvoření prostoru pro diskusní příspěvky a poskytování zpětné vazby rodinami na jednotlivé pro-rodinné opatření a akce v rámci zřízené webové stránky.
- Podpora setkávání neformálních skupin.
- Organizování tzv. kulatých stolů a workshopů.

Oblast podpory 2: Služby pro rodiny

Cíl: Vytvoření systému podpory rodin v městě Brně, který bude rodinám usnadňovat plnění jejich základních funkcí.

Tato oblast podpory se dále dělí na specifické podoblasti podle typu aktivit, které zahrnuje, a ve kterých chce dosáhnout stanovených cílů:

2.1. Služby péče o děti

Rozvoj těchto služeb neznamena nahrazení rodičovské péče, ale pouze doplnění rodičovské péče v takovém rozsahu, který je nutný a dobrovolně zvolený rodiči dítěte. Slouží pro usnadnění dalších funkcí rodiny a naplnění rodičovských rolí. Nelze podporovat nerodičovskou péči o dítě, která by byla na úkor jeho optimálního vývoje. Bude věnována pozornost možnostem rozšíření těch služeb, které jsou právně možné, ale zatím nerozvinuté.

Cíl: Dostatek a variabilita institucionální i neinstitucionální péče o děti všech věkových kategorií.

Opatření 2.1.1: Podpora institucionálních zařízení pro děti v předškolním věku (jeslí a školek), včetně zajišťování jejich dostatečné kapacity a variability (umožnění docházky jen v odpoledních hodinách, podpora školek se specifickým zaměřením apod.), v závislosti na sledování a vyhodnocování zájmu rodin o jednotlivá zařízení.

Způsob realizace opatření:

- Mapování, analýza a vyhodnocování situace v oblasti dostupnosti zařízení pro děti v předškolním věku s ohledem na zájem rodičů o jednotlivé typy zařízení.
- Navrhování a realizace inovativních řešení aktuální situace jako např. vytváření oddělení mateřských škol v základních školách, umožnění návštěvy mateřské školy pouze v odpoledních hodinách, vytváření speciálních oddělení v mateřských školách .
- Zachování stávajících finančních příspěvků na činnost existujících zařízení a alokace potřebných finančních příspěvků z rozpočtu města na nová zařízení ve vytipovaných lokalitách.
- Spolupráce mezi Odborem zdraví MMB, Odborem školství mládeže a tělovýchovy MMB a městskými částmi.

Opatření 2.1.2: Zavedení systému sledování adaptace dětí na institucionální péči.

Způsob realizace opatření:

- Zajištění funkčního místa psychologa - specialisty (v Centru dětských odborných zdravotnických služeb), který diagnostikuje, zda je pro konkrétní dítě vhodné navštěvovat jesle. Psycholog se bude dále zabývat případy špatné nebo zhoršené adaptace dětí na předškolní zařízení a doporučovat adekvátní řešení.

Opatření 2.1.3: Podpora rozvoje neinstitucionálních služeb péče o dítě ve všech věkových kategoriích.

Způsob realizace opatření:

- Sledování legislativních změn v oblasti péče o děti nerodičovskou osobou a v součinnosti s Poradním sborem RMB pro rodinu navrhování opatření pro usnadnění realizace nových aktivit, které z legislativních změn vyplynou.
- Iniciování pozitivních změn v legislativě prostřednictvím připomínkování připravovaných zákonů.
- Podporování rozvoje těchto služeb prostřednictvím dotačního titulu „Podpora rodiny“ (blíže specifikováno v oblasti podpory č. 7, „Finanční podpora“).
- Zmapování možností péče o děti školního věku v době mimo vyučování (možnosti využití školních hřišť a tělocvičen – hlídání dětí v těchto prostorách, doprovod z družiny do kroužků).

2.2. Služby zaměřené na podporu funkce a soudržnosti rodiny

Jedná se o velmi rozmanité služby poskytované převážně neziskovými organizacemi. Nejrozšířenější jsou služby vzdělávání v oblasti rodičovských kompetencí, kurzy přípravy na manželství, setkávání pro nezadané, doprovázení mladých manželství, víkendové pobyty s naukově relaxačním programem pro otce nebo matky s dětmi, prarodiče s dětmi nebo celé rodiny a víkendové pobyty pro páry zaměřené na zlepšení vztahů. Do této oblasti patří i služby zaměřené na posílení více-generačních vazeb v rodině (dětí, rodiče, prarodiče).

Specifickou oblastí je rodinné a manželské poradenství. Je schopno pomáhat s řešením vztahových krizí, eventuelně významně mírnit jejich negativní dopady, zvláště dopady na děti. Odborníci v této oblasti mohou úspěšně pomáhat nalézat pozitivní řešení vztahových, manželských a rodinných problémů, protože vysoké procento havárií pramení v nedorozumění a v omylech, které mohou být včas odhaleny a bez následků vyřešeny.

Cíl: Dostatek a kvalita služeb zaměřených na podporu funkce a soudržnosti rodiny.

Opatření 2.2.1: Podpora služeb zaměřených na prohlubování vzájemných vztahů v rodině, vzdělávání v oblasti rodičovských kompetencí a služeb pro mladé lidi před založením rodiny.

Způsob realizace opatření:

- Poradní sbor RMB pro rodinu se bude podílet na vytváření charakteristik jednotlivých služeb a hodnocení jejich účinnosti, prospěšnosti, finanční náročnosti a kvality.
- Podpora těchto služeb prostřednictvím dotačního programu „Podpora rodiny“.
- Podpora těchto služeb prostřednictvím zvýšení informovanosti veřejnosti o těchto službách.
- Podpora vzdělávání pracovníků služeb pro rodiny.

Opatření 2.2.2: Podpora manželského a rodinného poradenství tak, aby poradny nabízely včasnou a kvalitní odbornou pomoc.

Způsob realizace opatření:

- Poradní sbor RMB pro rodinu iniciuje diskusi o možnostech rozšíření těchto služeb.

Oblast podpory 3: Slučitelnost rodiny a zaměstnání

Cíl: Realizace takových opatření, která umožní rodičům sladění profesního a rodinného života, aniž by bylo ohroženo plnění jejich rodičovských funkcí.

Opatření 3.1: Podpora rozvoje pracovních příležitostí na zkrácený pracovní úvazek v organizacích, jejichž zřizovatelem je město.

Způsob realizace opatření:

- Odbor zdraví MMB vypracuje dokument, který bude přehledně a srozumitelně popisovat právní a zaměstnaneckou problematiku práce na snížený pracovní úvazek.
- Poradní sbor RMB pro rodinu bude iniciovat setkávání diskusních fór nad problémem podpory zřizování míst na částečný úvazek, kdy bude věnována pozornost nejen vlastní nabídce nových příležitostí k práci na kratší úvazek, ale i otázkám souvisejícím, jako je možnost návratu do plné zaměstnanosti a její smluvní zajištění, problematika omezeného přístupu k zaměstnaneckým výhodám těchto pracovníků a podobným problémům.
- Zvýšení informovanosti veřejnosti o možnostech práce na částečné úvazky ve všech právních souvislostech prostřednictvím zřízené webové stránky.

Opatření 3.2: Podpora zaměstnavatelů v městě Brně v realizaci pro-rodinných opatření.

Způsob realizace opatření:

- Zvýšení informovanosti v podnicích (zaměstnavatelů i zaměstnanců) o možnostech a výhodnosti pro-rodinných opatření pro vlastní prosperitu firmy.
- Realizace projektu „Inovativní opatření na podporu slučitelnosti rodiny a zaměstnání - ANIMA CZ“. Realizátorem tohoto projektu bude Centrum pro rodinu a sociální péči a město Brno bude jeho partnerem. V rámci tohoto projektu Magistrát města Brna absolvuje audit „Podnik přátelský rodině“, na základě kterého bude moci měřit svůj existující stav příznivosti pro děti a rodinu.
- Monitoring pro-rodinných opatření v podnicích a organizacích v městě Brně a zveřejňování příkladů dobré praxe.
- Poradní sbor RMB pro rodinu iniciuje diskusi kompetentních osob o možnostech podpory ze strany města pro podniky a organizace, které zřizují dětská zařízení pro děti zaměstnanců.

- Podpora auditů „Rodina & Zaměstnání“ a labellingových soutěží „Podnik příznivý rodině“² prostřednictvím projevení zájmu o tyto aktivity a informováním veřejnosti o významu těchto akcí. Poradní sbor RMB pro rodinu iniciuje diskusi o možnostech ocenění účastníka z města Brna, který dosáhl nejlepšího výsledku.

Opatření 3.3: Podpora vzdělávání rodičů na rodičovské dovolené v oblasti rodinných a profesních kompetencí tak, aby nedocházelo k jejich sociálnímu a profesnímu vyloučení. Vzdělávací programy rodičů na rodičovské dovolené jsou programy, které podporují znovunabytí zdravého sebevědomí rodičů v období, kdy se rodič věnuje převážně výchově dětí a péči o rodinu, a které podporují zachování profesních znalostí a dovedností. Dále sem patří programy pro zvýšení motivace mužů k větší angažovanosti v domácnosti a při výchově dětí.

Způsob realizace opatření:

- Podpora těchto vzdělávacích programů prostřednictvím dotačního titulu „Podpora rodiny“ (navazuje na oblast podpory rodiny č.7).
- Zvýšení informovanosti veřejnosti o těchto možnostech vzdělávání (navazuje na oblast podpory rodiny č.1).

Oblast podpory 4: Městský prostor přátelský rodinám

Cíl: Posílení pro-rodinného společenského prostředí v městě Brně.

Tato oblast podpory se dále dělí na specifické podoblasti podle typu aktivit, které zahrnuje, a ve kterých chce dosáhnout stanovených cílů:

4.1. Bezbariérová přístupnost města

Tato oblast podpory rodiny zahrnuje komplexní řešení problematiky přístupnosti města - komplexního řešení svobodného pohybu po městě pro všechny (rodiče s kočárky, senioři, lidé se sníženou pohyblivostí i smyslovým postižením). Opatření v této oblasti budou zaměřena na odstraňování bariér nejen stavebních, ale i technicko-organizačních a na vytváření tzv. zón přátelských rodinám v městě Brně - tj. oblastí, míst ve městě Brně, kde bude dobře značeno, kde je možné nakojit dítě, místa vybavená přebalovacími pulty, kde jsou dětská hřiště, zařízení a služby pro rodiny včetně bezbariérového řešení vstupu do těchto zařízení.

Cíl: Zajištění bezbariérové přístupnosti města - vytváření prostředí v městě Brně, které bude přístupné pro všechny.

Opatření 4.1.1: Realizace dlouhodobého projektu „Brno bez bariér“, jenž se stane jednou z priorit, které bude město Brno věnovat trvalou pozornost.

Realizace tohoto projektu bude v souladu s „Národním rozvojovým programem mobility pro všechny“³, bude však více sledovat potřeby rodin.

² **Audit** „Rodina & Zaměstnání“ se zaměřuje na dosažení dlouhodobé rovnováhy mezi zájmy podniku a potřebami zaměstnankyň a zaměstnanců. Během auditu jsou vypracovány konkrétní cíle a opatření a podnik, který audit podstoupí obdrží známku (licenci), která zároveň zavazuje k postupnému zavádění těchto opatření. V **labellingové soutěži Podnik příznivý rodině** jde o posouzení aktuálních prorodinných opatření v podniku. Odměnou je udělení certifikátu a mediální propagace.

³ Národní rozvojový program mobility pro všechny je dokumentem Vládního výboru pro zdravotně postižené občany a Národní rady osob se zdravotním postižením. Cílem Národního rozvojového programu mobility pro všechny (NRPM) je podpořit realizaci komplexních bezbariérových tras ve městech a obcích. Financování programu mobility je zajištěno Vládním plánem financování, který byl přijat usnesením vlády ze dne 14. července 2004 č. 706 a usnesením vlády ze dne 26. března 2008 č. 292 novelizován.

Způsob realizace opatření:

- Založení a pravidelná setkání pracovní skupiny, kde budou zastoupeni představitelé organizací zastupujících jednotlivé skupiny obyvatel, kterých se problém přístupnosti města týká tj. rodiny s dětmi, senioři a lidé s tělesným a smyslovým postižením.
- Analýza stávajícího stavu, koncepce postupného odstraňování bariér a vytváření zón přátelských rodinám (Generel přístupnosti města).
- Vypracování záměrů jednotlivých etap odstraňování bariér včetně vytváření zón přátelským rodinám v městě Brně a podání žádostí o finance z vládních programů na odstraňování bariér (např. NRPM).
- Zvážení možnosti zřízení konzultačního centra a vytvoření informačních materiálů pro správce a uživatele veřejného prostředí (informace a mapa přístupnosti města, přehledy přístupnosti zdravotnických zařízení).

Opatření 4.1.2: Fond na odstraňování bariér.

Fond bude určen pro odstraňování lokálních bariér (např. nájezdy nebo bezbariérové toalety ve školách, divadlech a dalších veřejných budovách), na které nelze získat dotaci z jiných zdrojů, ale jejichž odstranění výrazně usnadní jejich užívání i osobám s pohybovým či smyslovým omezením.

Způsob realizace opatření:

- Ustanovená pracovní skupina pro řešení přístupnosti města projedná možnosti zřízení fondu.

4.2. Bezpečnost dopravy

Cíl: Bezpečná doprava ve městě Brně. Snižování počtu dopravních úrazů dětí a osob se sníženou pohyblivostí (senioři, lidé se zdravotním postižením).

Opatření 4.2.1: Vytváření podmínek pro eliminaci úrazů dětí a osob se sníženou pohyblivostí.

Způsob realizace opatření:

- Navázání spolupráce s Městskou policií v Brně a dalšími dotčenými subjekty (Odbor dopravy MMB) a zahájení jednání, která povedou ke konkrétním aktivitám.
- Monitoring statistických údajů v počtu úrazů u cílových skupin.

4.3. Úřady a další městské služby vstřícné k rodinám

Cíl: Zvýšení pozornosti úřadů města a organizací městem zřízených k potřebám a požadavkům rodin.

Opatření 4.3.1: Zajištění místností v budovách Magistrátu města Brna a Úřadů městských částí (ÚMČ), kde bude možno nakojit a přebalit dítě.

Způsob realizace opatření:

- Odbor zdraví MMB zahájí jednání s Odborem správy budov MMB a kompetentními představiteli ÚMČ, které povede k realizaci konkrétních kroků k naplnění opatření.

4.4. Veřejné prostory pro rodiče s dětmi, prostor pro volnočasové aktivity dětí a mládeže

Těmito veřejnými prostory jsou myšlena hřiště a dětské koutky pro děti všech věkových kategorií a tomu odpovídající jejich vybavení.

Cíl: Dostatek hřišť pro všechny věkové kategorie dětí, které budou odpovídat současným požadavkům a normám.

Opatření 4.4.1: Podpora zřizování nových a úprava stávajících hřišť pro všechny kategorie dětí tak, aby odpovídala současným potřebám a demografickému vývoji v jednotlivých lokalitách města.

Způsob realizace opatření:

- Mapování současné situace a vytvoření seznamu hřišť a jeho zveřejnění na webové stránce (viz oblast podpory č.1)
- Poradní sbor RMB pro rodinu ve spolupráci s Odborem školství mládeže a tělovýchovy MMB zahájí jednání o možnostech realizace opatření.
- Hledání způsobu využití školních hřišť ke spontánním aktivitám.

Oblast podpory 5: Monitoring situace rodin v Brně

Cíl: Zpřístupnit a zveřejnit jednoduchou a přehlednou formou důležité statistické, ekonomické a sociální údaje o situaci rodin v městě Brně, umožnit sledování trendů v jednotlivých oblastech. Umožnit a podpořit diskusi o významu a dopadech těchto trendů a diskusi o vyplývajících návrzích opatření.

Opatření 5.1: Pravidelné vyhotovování monitorovacích zpráv, jejich zveřejňování a na základě jejich výstupů navrhování dalších opatření.

Způsob realizace opatření:

- Poradní sbor RMB pro rodinu vypracuje schéma monitorovací zprávy o situaci rodin v městě Brně a na základě tohoto schématu bude monitorovací zpráva zadána k vypracování kompetentní organizaci. K vypracované zprávě zaujme Poradní sbor RMB pro rodinu stanovisko, které bude předloženo k projednání orgánům města. Poradní sbor pro rodinu doporučí vhodný interval pro zpracovávání monitorovacích zpráv.
- Získávání potřebných informací prostřednictvím procesu komunitního plánování v oblasti rodinné politiky města Brna (viz oblast podpory č. 9).

Opatření 5.2: Zajištění zpracovávání a zveřejňování výsledků výzkumů a analýz

Způsob realizace opatření:

- Poradní sbor RMB pro rodinu bude na realizaci tohoto opatření spolupracovat s Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity.
- Výsledky výzkumů a analýz budou prezentovány na webové stránce (viz oblast podpory č.1) a prostřednictvím brněnských periodik.

Oblast podpory 6: Spolupráce a výměna zkušeností mezi městem Brnem a jinými městy v oblasti podpory rodiny

Cíl: Systémová a účinná rodinná politika města v návaznosti na příklady dobré praxe.

Opatření 6.1: Udržování společenské diskuse o rodině, která sama o sobě přispívá ke zlepšování pro-rodinného klimatu ve společnosti a tím přímo ovlivňuje motivaci jednotlivců k realizaci svých osobních rodinných plánů.

Způsob realizace opatření:

- Aktivní vyhledávání příkladů dobré praxe doma i v zahraničí a vytváření příležitosti k výměně zkušeností, a to zejména s partnerskými městy města Brna.
- Pokračování v účasti města Brna na evropské iniciativě Město pro děti a zveřejňování pozitivních výsledků této účasti.

- Uspořádání konference o problematice rodinné politiky na úrovni města, na kterou budou pozváni zástupci vybraných měst a odborná veřejnost. Po zkušenostech bude zvážena možnost založit tradici těchto konferencí s cílem zvyšování jejich odbornosti a společenské prestiže.

Oblast podpory 7: Finanční podpora

Cíl: Vytvoření nástroje (finanční dotace) pro podporu a motivaci realizace pro-rodinných opatření a umožnění ovlivňovat poskytování pro-rodinných služeb prostřednictvím stanovených priorit dotačního titulu. Záměrem je soustavně posilovat preventivní a podpůrné programy pro rodiny ve smyslu zásady, že prevence sociální patologie je vždy levnější než její náprava.

Opatření 7.1: Dotace z rozpočtu města Brna na projekty v oblasti podpory rodiny.

Způsob realizace opatření:

- Vyhodnocení úspěšnosti vynaložených prostředků v rámci dotačního titulu Podpora rodiny v r. 2008 a zajišťování alokace finančních prostředků pro tento dotační titul z rozpočtu města Brna i v dalších letech.
- V rámci dotačního titulu Podpora rodiny definovat co nejpřesněji náplň podporovaných projektů tak, aby se projekty angažovaly v oblastech, ve kterých to rodiny reálně potřebují a aby nebyly tyto finanční prostředky odčerpávány do odlišných oblastí, které záměry rodinné politiky naplňují jen částečně nebo vůbec.
- Podpora víceletých projektů – budou navržena kritéria, podle kterých by byly vybrány projekty a realizátoři pro umožnění víceleté podpory. V první fázi dojde k rozčlenění dotací v oblasti podpory rodiny na dotace typu A a B, v další fázi budou hledány cesty pro víceleté financování.

Opatření 7.2: Zřízení doplňkového fondu

Víceleté vytváření fondu, např. umístováním procenta určitého zdroje, nebo umístováním některých nevyčerpaných prostředků na konci roku, umožní představitelům města rozhodnout o dodatkové podpoře rodin ve městě Brně. Tato praxe vytváří prostor, ve kterém může komunální politická reprezentace předkládat návrhy na pomoc rodinám. Do politického prostoru se tak může dostat soutěž myšlenek a návrhů, která není bez vytvořených finančních prostředků reálná. Soutěž návrhů a s ní spojená diskuse opět zlepší pro - rodinnou atmosféru ve městě.

Př.: Fond pro doplňkovou podporu rodin je příklad dobré praxe z některých rakouských obcí. Vychází z principu kompetence rady města a zastupitelstva města směřovat, v zákonem daném rozsahu, finanční prostředky na méně obvyklé cíle.

Způsob realizace opatření:

- Poradní sbor RMB pro rodinu zahájí jednání s kompetentními osobami a ve spolupráci s nimi vypracuje návrh zdrojů, ze kterých by mohl být podpůrný fond vytvářen.

Oblast podpory 8: Přímá podpora rodin

Obsahem této oblasti podpory jsou opatření, která směřují přímo k rodinám, nikoli k pro-rodinným organizacím a projektům. Přímá podpora rodin přispívá k vytváření pro-rodinné atmosféry ve společnosti a tím přímo ovlivňuje motivaci jednotlivců k naplňování svých osobních rodinných plánů.

Cíl: Vytváření příznivých podmínek pro život rodin v městě Brně formou přímé podpory v oblasti bydlení, dopravy a aktivního trávení volného času společně všech členů rodiny.

Opatření 8.1: Slevy pro rodiny v městských zařízeních a městské dopravě.

Způsob realizace opatření:

- Monitoring nabízených slev pro rodiny v městských kulturních a sportovních zařízeních a v městské dopravě .
- Informování veřejnosti o nabízených slevách v městských zařízeních a dopravě prostřednictvím médií a webových stránek.
- Iniciování jednání se zástupci městských kulturních a sportovních zařízení a Dopravním podnikem města Brna o možnosti nabídky slev pro rodiny.

Opatření: 8.2: Podpora projektu Rodinné pasy.

Způsob realizace opatření:

- Zvýšení informovanosti veřejnosti o projektu a zvýšení jeho publicity prostřednictvím webových stránek, médií a šířením propagačních materiálů.
- Podpora zapojení více podniků do projektu Rodinných pasů.

Opatření: 8.3: Podpora dostupnosti bydlení.

Způsob realizace opatření:

- Problematice bydlení bude věnována pravidelně pozornost na setkáních Poradního sboru RMB pro rodinu, který bude podávat připomínky a náměty k připravovaným opatřením v této oblasti.

Opatření 8.4: Přímá finanční podpora rodin.

Způsob realizace opatření:

- Zachování stávajícího osvobození od poplatku za komunální odpad dětí, které jsou třetími a dalšími sourozenci za platných podmínek - v rodině nejméně tři nezaopatření sourozenci žijící ve společné domácnosti.
- Zvážení možnosti poskytování dalších obdobných úlev pro rodiny s dětmi.

Oblast podpory 9: Institucionální, personální a koncepční zajištění rodinné politiky

Realizace rodinné politiky v městě Brně je koordinována Poradním sborem RMB pro rodinu a Odborem zdraví MMB.

Poradní sbor Rady města Brna pro rodinu je orgánem zřízeným Radou města Brna na její R5/011. schůzi dne 13.2.2007. Jeho úkolem je iniciovat diskusi o potřebách rodin v městě Brně a navrhnout dlouhodobá koncepční i bezprostřední konkrétní opatření, která budou potřeby rodin uspokojovat. Je tvořen skupinou odborníků, politiků, úředníků magistrátu a zástupců pro-rodinných neziskových organizací, jejíž členové jsou do této dobrovolné a neplacené funkce Radou města Brna jmenováni. Poradní sbor RMB pro rodinu má právo k předběžným jednáním s institucemi a organizacemi v tématice jednotlivých opatření pro podporu rodin. Veškerá rozhodnutí uskutečňuje Rada či Zastupitelstvo města Brna podle zákonem daných postupů.

Garantem koordinace rodinné politiky města Brna je Odbor zdraví MMB. Poskytuje zázemí pro činnost Poradního sboru RMB pro rodinu a vyčleňuje pracovní kapacitu odborně zdatných pracovníků pro realizaci tohoto úkolu.

Cíl: Vybudování aparátu sestávajícího z existujících a nově vzniklých pracovišť, který bude zajišťovat plnění dohodnutých úkolů, jejich koordinaci a postupné naplňování, eventuelně doplňování cílů Koncepce rodinné politiky města Brna.

Opatření 9.1: Činnost Poradního sboru RMB pro rodinu a personální zajištění rodinné politiky města Brna.

Způsob realizace opatření:

- Poradní sbor RMB pro rodinu bude pravidelně zpracovávat Akční plány, které budou navazovat na Konceptci rodinné politiky města Brna.
- Poradní sbor RMB pro rodinu bude pravidelně zpracovávat informativní zprávu o plnění Konceptce rodinné politiky města, kterou bude předkládat Radě města Brna.
- Poradní sbor RMB pro rodinu bude sledovat situaci i v oblastech, které primárně nespádají do oblasti rodinné politiky, ale úzce s ní souvisí (např. sociální služby včetně prevence patologických jevů, zdravé životní prostředí opod.) a v návaznosti na vývoj situace v těchto oblastech bude navrhopvat potřebná opatření.

Opatření 9.2: Zavedení procesu komunitního plánování rodinné politiky města Brna.

Způsob realizace opatření:

- Zahájení procesu komunitního plánování rodinné politiky města.